

Артемченко А.А. Методические проблемы оценки реализации ключевых функций оплаты труда

В статье рассмотрены вопросы оплаты труда, занимают особое место в структуре социально-трудовой сферы и преимуществах социальной политики, что обосновывается ее важностью в обеспечении жизнедеятельности человека и специфическими функциями, которые она выполняет в развитии общества и экономики. Из-за низкой стимулирующей функции оплаты труда в рассматриваемом аспекте более 50 % работников реального сектора экономики, социальной сферы и государственной службы не в полной мере реализуют свой физический и интеллектуальный потенциал в процессе трудовой деятельности, оказывается одним из существенных резервов экономического роста и повышения уровня проживания населения Украины.

Ключевые слова: *оплата труда, трудовые ресурсы, стимулирующая функция и стимулирующая роль заработной платы, прожиточный минимум.*

Artemenko O., Methodical Problems of Assessing the Implementation of the Key Functions of Wage

The questions of wages, have a special place in the structure of social and labor sphere of social policy and the benefits that justified its importance in ensuring human life and the specific functions that it performs in the development of society and economy. Due to the low incentive function of wages in this aspect, more than 50% of the employees of the real sector of the economy, the social sphere and the public service does not fully realize their physical and intellectual potential in the course of employment, is one of the essential provisions of economic growth and improving living Ukraine's population.

Keywords: *wages, labor, the incentive function and stimulating role of wages, subsistence level.*

Рецензент – Красноручкий О.О., д.е.н., профессор

УДК – 633.85:665.35:339

ВИРОБНИЦТВО ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОСЛИННОЮ ОЛІЄЮ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ

БЕРЕГОВИЙ В.К., к.е.н., ДОЦЕНТ, НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Невід’ємною складовою світової харчової промисловості є виробництво різних видів рослинних олій, внаслідок великої різноманітності олійних культур. В цілому світове виробництво виділяє не менше 13 основних видів рослинних олій, до яких відносяться соєва, ріпакова, пальмова, бавовняна, арахісова та соняшникова олія. Вони складають 85%

світового олійного виробництва та 90% світової торгівлі, що робить їх визначаючими у ціновій динаміці олійного комплексу [1].

Олійні культури заслуговують на особливу увагу в Україні тому, що за один рік ніби одночасно формуються два врожаї найцінніших органічних сполук — білків і жирів. Ефективний розвиток олійно — жирової галузі забезпечує добробуту населення й продовольчу безпеку країни.

Також ринок соняшникової олії для України є одним із перспективних і стратегічних, оскільки є стабільним джерелом валютних надходжень. Тому подальша участь України на світовому ринку рослинних олій є досить важливою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми виробництва рослинної олії досліджували такі українські вчені як: Л.В. Бабенко, В.І. Бойко, О.Г. Волощук, В.М. Гаврилюк, О.Г. Дерев'яно, М.В. Збарський [6], В.К. Калінчик, С.П. Капшук, А.А. Побережна, Л.М. Тимошенко, П.Т. Саблук [2], О.М. Шпичак [5] та ін.

Але у більшості наукових досліджень недостатньо приділялося уваги раціональному забезпеченню рослинною олією населення України, розвитку ринку олійних культур в контексті продовольчої безпеки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз стану виробництва рослинної олії та забезпечення якісною харчовою олією населення України .

Виклад основного матеріалу. Кожна країна приділяє значну увагу вирощуванню олійних культур це є важливою складовою стратегії формування продовольчої безпеки. Протягом 24 років спостерігається тенденція розширення збиральних площ цих культур в аграрних підприємствах України, що зумовлено вигідністю їх вирощування порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Основними культурами для виробництва харчової і технічної олії, рослинного кормового білка в Україні є соняшник, ріпак, та соя. Для отримання рослинної олії окремі регіони України також вирощують гірчицю, ріжій, льон, рицину та ін.

Раніше на ці культури звертали увагу як на основне джерело рослинних жирів, а згодом, поряд із цим, все більшого значення набувало використання шортів олійних культур як джерело цінного рослинного харчового й кормового білка [2].

Лише за п'ять останніх років світове виробництво семи основних олійних культур – соєві боби, ріпак, соняшник, пальма,

бавовняне дерево, копра й арахіс – збільшилося на 11% до 495 млн. тонн. За даними ФАО сосвих бобів у світі вироблялося у 2013р. 276,4 млн. тонн, що більше проти 2000 р. на 115,1 млн. т, або на 71,4%. За 13 років виробництво насіння соняшнику у світі збільшилося на 68,4%, рапсу на 83,5% [3].

У 2013 році зібрана площа олійних культур в Україні збільшилася до 7,5 млн. га, що в 4 рази перевищило рівень 1990 року. Врожайність за 24 роки збільшилася на 41%, валовий збір досягнув 16,2 млн. т, що майже в 6 разів перевищив рівень 1990 року. У 2013 році по відношенню до 2012 року збиральні площі олійних культур збільшилися 5,4%, урожайність зросла на 27,8%, їх валовий збір збільшився на 34,4%. За 24 роки валовий збір олійних культур постійно збільшувався, але в основному за рахунок розширення збиральних площ, виключенням можуть бути останні три роки (рис. 1).

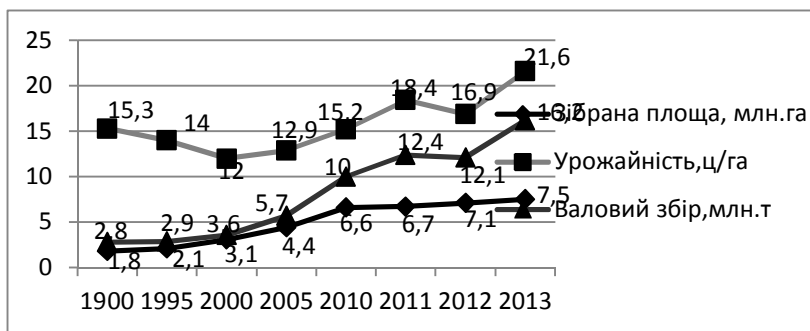

Рис. 1. Динаміка виробництва олійних культур, млн тонн

Прослідковуючи динаміку показників зібраної площі та валового виробництва зерна олійних культур можливо помітити, що до 2005 року вони рухалися майже паралельно в одному напрямку, збільшувалися збиральні площі, зростали валові збори зерна олійних культур.

Крива урожайності до 2000 року різко направлялася до низу, після вона поволі набирала висоту до 2011 року, 2012 рік потягнув її до низу врожайність зменшилася на 8% проти 2011 року. Крива зібраної площі до 2005 року була основою збільшення валових зборів зерна олійних культур. Після крива зібраної площі зростала, але в цей час зростала і врожайність і 2010 році збільшення збору зерна відбулося за

рахунок розширення площ на 50% та збільшення врожайності на 18%. Урожайність збільшувалася до 2011 року на 20%, валові збори зерна за цей період збільшувалися в середньому на 50% . Збиральні площі олійних культур після 2010 року збільшувалися в середньому на 6% . Після 2010 року збільшення валових зборів зерна олійних культур досягалося в основному за рахунок росту врожайності. За виключенням спаду виробництва зерна в 2012 році.

Сільськогосподарські підприємства активно включилися в конкурентну боротьбу за ринок олійних культур. За роки, що ми досліджуємо, вони розширили збиральні площі в 3,6 рази, підвищили врожайність олійних культур на 46% та досягли валового збору 14,4 млн. т, що в 5,2 рази перевищили рівень 1990 року. У 2013 року розширилися збиральні площі олійних культур порівнюючи з 2012 роком на 6,5%, врожайність зросла 26,7%, валовий збір збільшився на 35,2%. Частка сільськогосподарських підприємств у виробництві олійних культур до виробництва в усіх категорій господарств становила у 2013р. 88,7% у 1990 року ця частка була 97,8%.

Господарства населення за 24 роки розширили збиральні площі олійних культур в 34,7 рази, врожайність зменшилася на 15%, за рахунок збільшення збиральних площ валовий збір виріс до 1,8 млн.т, що в 29,6 рази було перевищено рівень 1990р. Частка господарств населення до всього виробництва олійних культур у 2013р. становила 11,2% [4].

Важливою олійною культурою в Україні є соняшник він забезпечує сільськогосподарським товаровиробникам стабільні фінансові надходження від його реалізації.

Прискорені темпи зростання посівної площі соняшнику його високо інтенсивної, ґрунтовиснажливої властивості привели до розбалансування науково обґрунтованих сівозмін, погіршення фіто санітарного стану агроценозів, різкого зниження родючості ґрунтів.

Якщо у 1990 році відношення зібраної площі соняшнику до ріллі складало лише 5,6%, то у 2005 році воно досягло 13,6%, а у 2013 р. цей показник становив 23,2%. У світі цей показник не перевищує 1,75% у Німеччині, Франції не більше 3,6 %. У 2013 році виробництво насіння соняшнику в усіх категоріях господарств становив 11,1 млн. тонн, що в 4,2 рази більше ніж у 1990 році. Це було досягнуто за рахунок розширення збиральних площ в 3,1 рази і підвищення урожайності на 37,3%. За всі роки, що ми досліджуємо найвищий врожай насіння соняшнику у всіх категоріях господарств

був у 2013 році 21,7ц/га.

Сільськогосподарські підприємства за 24 роки збільшили збиральні площі сояшнику майже в 2,6 рази до 4,1 млн. га, врожайність зросла на 45,2% і становила у 2013 році 22,8 ц/га валове виробництво насіння сояшнику досягло 9,4 млн. т, що більше порівнюючи з 1990 роком майже в 4 рази. Частка сільськогосподарських підприємств, включаючи фермерські господарства, у валовому зборі насіння сояшнику в 2013 р. складала 84,7 %.

Сільськогосподарські підприємства (великі і середні) реалізували в 2013 р. 6956,8 тис. тонн насіння сояшнику середня ціна реалізації становила 2982,1 грн за одну тонну, рівень рентабельності склав 28,2% [5].

Фермерські господарства у 1990 році мали 100 га зібраної площі сояшнику і вже у 2013 році вони становили 1 млн. га, що по відношенню до ріллі яку мають фермери становить 23,2 %. При такій кількості ріллі під сояшником не дає можливості витримати нуоковообґрунтовані періоди повернення сояшника на одне й теж саме поле. Підтверджує цю тезу і те, що в перший рік висіву насіння сояшнику урожай був 25 ц/га ,через п'ять років урожай був вже 9,7 ц/га , ще через п'ять років він став 10,2 ц/га. В 2013р. фермерські господарства досягли валового збору насіння сояшнику 2,2 млн. т. Частка фермерських господарств у валовому зборі насіння сояшнику в 2013 році складала 19,5%.

Господарства населення в 1990р. мали збиральні площі сояшника 310 га розширили їх до 953,3 тис. га в 2013 році. Врожайності насіння сояшнику господарства населення не досягли 1990 року. Вона майже кожен рік мала тенденцію до зменшення. Господарства населення в 2013 році виростили насіння сояшнику 1,6 млн. тонн,їхня частка в валовому виробництві насіння сояшнику становить 14,5% [4].

Основною причиною низької продуктивності сояшнику є спрощення технології вирощування – використання багатьма господарствами дешевого насіння старих низькопродуктивних сортів (гібридів). Перенасичення сівозмін сояшником, що призводить до значного зниження урожайності, зменшення загальної продуктивності агроценозів. Призводить до різкого зниження урожайності значне зменшення норм внесення мінеральних добрив та особливо органічних. Тому посіви сояшнику, вчені ННЦ «Інституту аграрної економіки» пропонують скоротити в 2020 році до 2,4 млн. га, в

2030 році – до 2,0 млн. га, що дозволить значно підвищити рівень матеріально – технічного забезпечення технологій, поліпшити фіто санітарний стан агроценозів посіву, а також родючість ґрунту і на цій основі досягти суттєвого зростання економічної ефективності виробництва [2, С. 134].

Важливою олійною культурою є соя. У світі соя входить до переліку чотирьох найважливіших сільськогосподарських культур(кукурудза, пшениця, рис, соя). Вона широко використовується в харчовій промисловості, соєві шроті і макуха – цінний білковий корм для птиці, свиней, ВРХ та інших тварин.

В Україні під збиральними площами сої в 2013 році знаходилося 1,3 млн. га, що більше по відношенню до 1990 року в 15,3 рази. Врожайність сої в 2013 році становила 20,5ц/га, це сама висока врожайність за всі роки,що ми досліджуємо. Також і валовий збір сої в 2013р. самий найбільший і він становить 2,8 млн. тонн [4]. Основне виробництво сої сконцентровано у сільськогосподарських підприємствах. За 24 роки сільськогосподарські підприємства розширили збиральні площі сої в 14,3 рази довели її до 1,3 млн. га врожайність сої отримали 20,7ц/га, валовий збір сої в 2013 році склав 2,6 млн. тонн, що більше порівнюючи цей показник з1990 роком в 26 рази з 2012р на 14,8%. Сільськогосподарські підприємства(великі і середні) реалізували сої в 2013 році 1993,2 тис. т, повна собівартість 1 тони становила 2964 грн, середня ціна реалізації 1 тони складала 3432,2 грн. прибутку отримали 933 млн. грн, рівень рентабельності становив 15,8% [5]. Відповідно до дослідження виробництва сої за 24 роки, збиральні площі її постійно розширюються, повільно збільшується врожайність і ростуть валові збори. Культура рентабельна користується великим попитом як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках. Ми рахуємо, що і в подальшому її площі необхідно розширювати, можливо децю потіснити площі соняшника,слід піднімати врожайність сої, збільшити її площі на поливних землях. Соя дуже вибаглива до ґрунтів і потребує певних кліматичних умов це говорить про те,що її вирощування буде прибутковішим коли її виробництво здійснювати в регіонах які відповідали б цим вимогам. На нашу думку,відповідають цим вимогам землі північного Степу, Лісостепу, і південні райони поліської зони де й формується “соєвий пояс” стабільного виробництва зерна сої.

В багатьох країнах світу, а також і в Україні приділяється значна увага такій олійно - білковій культурі як ріпак. В основному ріпак вирощується для переробки на харчову олію та технічні потреби, це є

ефективна сировина для виробництва біопалива та як побічного продукту – гліцерину. Використовується подрібнене насіння ріпаку та продукти його переробки (шрот, макуха) як цінний високобілковий компонент та жировий компонент кормового раціону для тваринництва, птахівництва, рибництва.

В 2013 році збиральні площі ріпаку становили 996,1 тис. га, що більше в 11 рази порівнюючи цей показник з 1990 роком та більше на 82,1% проти 2012 року. На протязі 24 років постійно розширювалися збиральні площі ріпаку, росла врожайність та валові збори. У 2013р. валовий збір ріпаку становив 2,3 млн. тонн при врожайності 23,6 ц/га. У 2012 році врожайність ріпаку становила 22 ц/га, валовий збір 1,2 млн т [4].

Вирощують ріпак в основному сільськогосподарські підприємства їхня частка до всього валового виробництва ріпаку становила в 2013р. 98,1%. Сільськогосподарські підприємства (великі і середні) реалізували насіння ріпаку в 2013 році 2021,6 тис. тонн товарність ріпаку у цьому році становила 87,9%. Повна собівартість 1 тонни реалізованого ріпаку в 2013 р. склалася 2832,6 грн затрати зменшилися 400 грн порівнюючи з 2012 роком, але зменшилася середня ціна реалізації насіння ріпаку за одну т в 2013р. вона становила 3077 грн на 846,4 грн менше проти 2012 року. У минулому році рівень рентабельності був 21,4%. 2013р. він опустився до 8,6% [5, С. 184].

Виробництво ріпаку, як сировини для переробки, в Україні постійно зростає, але розвитку олійно – жирової галузі не відмічається. У галузі переробки ріпаку спостерігаються лише стагнаційні процеси. Тому як найшвидше необхідно здійснити радикальні заходи щодо максимального залучення насіння ріпаку для переробки на вітчизняних олійно – жирових підприємствах. Це дасть можливість забезпечити стабільний розвиток олійно – жирової галузі, гарантовано забезпечити ринок вітчизняною продукцією, створити нові робочі місця, що стане вагомим внеском галузі у продовольчу стабільність країни. Ми пропонуємо ввести експортне мито на насіння ріпаку. І хоча на сьогодні відсутні потужності для його повної переробки можна його подрібнювати і включати в раціон худобі, птиці і експортувати м'ясо. Можливо використовувати ріпак як біосировину для поповнення біоенергетичного ресурсу виробляючи біодизель. Як відомо скрута з енергоносіями в Україні велика

Відповідно до табл. 1 в 2013 році в Україні було вироблено 3,7 млн тонн олії, що більше по відношенню до 2004 року в 2,7 рази, а по відношенню до минулого року менше на 8,7%.

Таблиця 1

Баланс олії (включаючи основні оліємісткі продукти в перерахунку на олію) (за календарний рік тис.т)

Показники	2004	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2013/04
Виробництво олій рослинних-всього	1394	1437	2899	3101	3268	4067	3712	266,3
у т.ч. соняшникова	1343	1382	2796	3030	3177	3939	3539	263,5
сосва	29	25	82	69	60	93	113	389,7
Зміна запасів на кінець року	34	114	-30	-151	33	-75	10	29,4
Імпорт	180	264	316	319	249	231	296	164,4
у т.ч.пальмової	130	204	266	280	190	172	238	183,1
кокосової	19	27	28	32	31	27	29	152,6
Всього ресурсів	1540	1587	3245	3571	3484	4373	3998	259,6
Експорт	882	900	2483	2850	2814	3742	3353	380,2
у т.ч. соняшникової	869	852	2327	2701	2683	3614	3209	369,3
соевої	3	8	38	46	38	58	82	27,6
Втрати, витрати на не харчові цілі	43	52	51	41	45	40	41	95,3
Фонд споживання	615	635	711	680	625	591	604	98,2
у розрахунку на одну особу,кг	13	13,5	15,4	14,8	13,7	13	13,3	102,3

Джерело – дані [4] та власні розрахунки

У цьому ж році соняшникової олії вироблено 3539 тис. тонн, або 95,3% до всього валового виробництва олії, проти 2004 року збільшення пройшло в 2,6 рази, але по відношенню до показника минулого року менше на 10,2%.

За 10 років виробництво соєвої олії збільшилося в 3,9 рази. Частка соєвої олії до валового виробництва олії в 2013 році становила 3%. В 2013 році соєвої олії було вироблено 113 тис. т, що більше проти минулого року на 21,5%.

Зміна запасів на кінець року показник постійно зменшується, але тут обов'язково повинен бути показник зміна запасів на початок року тоді можливо робити конкретний аналіз, бажано показати як використовувався цей запас, інтервенція на внутрішній ринок та інші витрати. Щодо імпорту олії, Україна 2013 році імпортували 296 тис. т цієї продукції із неї 238 тис. т пальмового масла, або 80,4% до всього імпорту. Воно в основному використовується у переробній і харчовій промисловості. А також пальмовий жир широко використовується в промисловості для змащування прокатного металургійного обладнання.

Насправді, пальмове масло є скоріше рослинним жиром, а назвали його «маслом» щоб легше було сформулювати купівельний попит. Його температура плавлення дорівнює двадцяти семи градусам, а стати рідким воно зможе тільки при сорока чотирьох градусах, а температура організму людини, як правило, 36,6 градусів. Це означає, що воно залишаються на судинах і клітинах. У 70% згущеного молока є пальмова олія UBR. Українців дурять за їхні гроші. Вітчизняні молочні продукти не відповідають нормам якості. Найбільше порушень виявили у згущеному молоці. Далі йдуть вершкове масло, маргарин та сметана. І лише потім - тверді сири.

В Україні споживається із розрахунку імпорту 5,2 кг/на одну особу в рік пальмового масла.

Україна виробляє олії соняшникової по 77 кг./на одну особу в рік, споживаємо рослинної олії по 13,3 кг в рік на одну особу в межах раціональної норми , нам достатньо. Для того, щоб зберегти здоров'я нації ми пропонуємо заборонити ввіз пальмового масла в Україну.

Це вже зробили більшість країн ЄС, заборонено його вживати у більшості штатів США.

Відповідно до таблиці 1 всього ресурсів в 2013 році збільшилося в 2,6 рази проти 2004 року. Експортували олії у 2013 році 3353 тис. тонн,товарність олії становить 90,3%, експорт в основному формує олія соняшникова 95,7%. товарність її становить 90,7% запас майже відсутній. Олії ми експортували 3353 тис.т, плюс 41 тис. т втрати, витрати на не харчові цілі, сюди додати річний фонд споживання 604 тис. т сума буде всього витрат 3998 тис. тонн. Всі ресурси спжиті 2014 рік залишився без резервного запасу, поповнення відбудеться з нового врожаю.

Ефективне виробництво олійних культур стратегічно важливе не тільки для підтримання продовольчої, а й енергетичної безпеки. Важливою складовою стратегії розвитку галузі є розширення

виращування озимого ріпаку та налагодження виробництва біодизельного палива, адже Україна може забезпечити себе власним паливом на 30% річної потреби, задіявши лише 4% ріллі [2].

На сьогодні в Україні створено всі умови для подальшого розвитку підприємств олійно-жирової промисловості, зростання ефективності їхньої діяльності. Переробна промисловість України це єдина галузь, котра у своєму розвитку повністю досягла показників, які вона мала наприкінці 80-х років минулого століття. З появою в цій галузі іноземних та вітчизняних інвесторів на зміну невеликим виробникам олії прийшли великі фінансово-промислові групи, які за допомогою інвестицій забезпечили виробництво олії високої якості, зробили з неї продукт, вартий світового ринку; віродили не тільки виробництво, а й соціально - економічну інфраструктуру олійноекстракційних підприємств в різних регіонах; стабілізували податкові надходження до бюджетів всіх рівнів [6]. Пріоритетність інтеграції України до світового олійного ринку підтверджується тим, що національна олійно-жирова галузь виступає однією з ведучих експортно-орієнтованих галузей харчової промисловості країни [8].

Стабільність сировинної бази та висока рентабельність галузі сприятимуть нарощуванню виробництва соняшникової олії.

Висновки. Проведене дослідження сучасного стану і перспектив розвитку виробництва та переробки олійних культур показало, що Україна має всі можливості утримувати лідируючі позиції на світовому ринку рослинної олії, але для цього ще необхідно:

- підвищити ефективності виробництва соняшнику для цього слід суттєво збільшити урожайності за рахунок якісного посадкового матеріалу, та використання сучасної техніки;

- настав час вирішити ряд проблем з невизначеністю ситуації щодо квот та ліцензій на експорт соняшникової олії;

- щорічно встановлювати квоти на імпорту до України, кокосового, оливкового, арахісного, бавовняного та інших видів рослинних олій і продавати їх на аукціонах;

- здійснити радикальні заходи щодо максимального залучення насіння ріпаку для переробки на вітчизняних олійно – жирових підприємствах;

- внести до нормативно-правової бази оптової і роздрібною торгівлі зміни що передбачають обмеження приросту роздрібних цін не більш

ніж на 25% для всіх посередників у торгівлі порівняно з відпускними цінами підприємств-виробників рослинної олії;

- негайно вирішувати питання заборони імпорту пальмового жиру в Україну;

- зменшати експорт ріпаку, сої та продуктів переробки олійних культур, залишати їх в Україні на користь тваринництва.

Стратегічний інтерес України на ринках насіння соняшнику та продуктів його переробки полягає у розширенні експорту продукції з вищою часткою доданої вартості. Тому, скасування або зниження експортного мита на продукцію олійних культур не може бути предметом переговорів при створенні Зон вільної торгівлі з ЄС та іншими країнами або митними територіями. Подальших досліджень потребують питання розробки пропозицій щодо вдосконалення діючого державного регулювання обсягів експорту олійних культур.

Література.

1. Розвиток Української олійно – жирової промисловості.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua-energy.org/upload/files/09_EIF_Kapshuk2.pdf

2. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) [Присяжнюк М.В., Зубець М.В., Саблук П.Т. та ін.]; за ред. М.В.Присяжнюка, М.В.Зубця, П.Т. Саблука, В.Я.Месель-Веселяка, М.М.Федорова.— К.: ННЦ ІАЕ, 2011с. 125-126.

3. www.fao.org/docrep/013/a13621e.p.

4. Держстат України[Електронний ресурс].- Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

5. Витрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах (моніторинг)/[Шпичак О.М., Воскобійник Ю.П., Шпикуляк О.Г. та ін.]; за ред. Ю.П.Воскобійника. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013.С. 184.

6.Економіка продуктивного під комплексу: Навчальний посібник/ Збарський В.К., Мацибора В.І., Рогач С.М. та ін.; За ред. Професора В.К.Збарського.- К.: ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ», 2011.-415с.

7. Ринок олійних культур. О.Одосій експертДП «Держзвншіпінформ» [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.pricereview.com.ua/window/ReviewView.html?idReview=31>

8. УНІАН [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/953127-ukrajintsi-nedojidayut-myasa-ribi-molochnih-produktiv-i-yagid-minekonomrozvitku.html>

9. Асоціація «Укроліапром» [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.ukroilprom.org.ua/?q=node/67>

10. Тимошенко А.М. Розвиток світового ринку рослинних олій та перспективи участі на ньому України / А.М. Тимошенко, О.В. Пирог, А.П. Кухаренко// Економічний простір. – 2008. – № 13. – С.26-37.

Береговий В.К. Виробництво та забезпечення рослинною олією населення України стан, тенденції

Ефективне виробництво олійних культур стратегічно важливе не тільки для підтримання продовольчої, а й енергетичної безпеки. Важливою складовою стратегії розвитку галузі є розширення вирощування озимого ріпаку та налагодження виробництва біодизельного палива. В статті досліджено сучасний стан і тенденції виробництва основних рослинних олійних культур, показано їх значення для держави. Проаналізовано хід торгівлі продукцією олійних рослинних культур, олійного виробництва і забезпечення населення країни олією рослинних культур.

Ключові слова: сільськогосподарське підприємство, харчова промисловість, олійні культури, виробництво, ефективність.

Береговой В.К. Производство и обеспечение растительным маслом населения Украины состояние, тенденции

Эффективное производство масличных культур стратегически важно не только для поддержания продовольственной, но и энергетической безопасности. Важной составляющей стратегии развития отрасли является расширение выращивания озимого рапса и налаживания производства биодизельного топлива. В статье исследовано современное состояние и тенденции производства основных растительных масличных культур, показано их значение для государства. Проанализирован ход торговли продукцией масличных растительных культур, масличного производства и обеспечения населения страны маслом растительных культур.

Ключевые слова: сельскохозяйственное предприятие, пищевая промышленность, масличные культуры, производство, эффективность.

Beregovii V.K. Production and maintenance of vegetable oil Ukrainian population status and trends

Efficient production of oilseeds strategically important not only for keeping food but also energy security. An important component of the development strategy is to expand the cultivation of winter rape and debugging biodiesel. The paper investigates the current state and trends of major vegetable oil crops shows their importance to the state. Analyzed the course of trade in oil crops, oil production and provide the population with oil crops.

Keywords: agricultural enterprises, food processing, oil crops, production efficiency.

Рецензент – Галушко В.І., д.е.н., професор